

לאהוב את הילדים, אבל לא יותר מידי...

הורים רבים שבויים בידי אהבתם לילדיהם- רוצים שיהיו מאושרים ומרוצים, חייבים שהילדים יאהבו ויעריכו אותם כל הזמן. לא מסוגלים לסבול כעס, תסכול או חוסר אושר של הילדים.

ההורים עושים מעין 'עסקת ברטר' לא מודעת עם הילדים. מבטיחים לתת להם את ליבם, זמנם, כספם, לעשות את הכל לטובתם. בתמורה, וכאן מגיעה העסקה: הילדים אמורים להיות מאושרים ולתגמל את הוריהם בהצלחה ובאהבה מתמדת. כשהילדים 'לא מספקים את הסחורה', למשל- לא מרוצים, או לא מצליחים, או גרוע מכל- כועסים או מתנגדים, ההורים מרגישים מרומים, מתוסכלים ולעיתים נכשלים. חושבים: "אנחנו משקיעים כל כך הרבה, איך זה שהילד לא מרוצה ולא משתף פעולה"

טענתי, שהורים שפועלים לפי עסקת הברטר שמים עצמם במקום חלש, מאוכזב וכועס. הם מאבדים את הסמכות, כי איך אפשר לדרוש מילד לציית לדרישת משמעת כשמפחדים מהתגובה שלו. איך אפשר להרגיש הורים טובים אם כל פעם שהילד לא מרוצה אתה מרגיש נכשל ומאוכזב. חשוב להדגיש, שהורים תמיד רצו ורוצים שילדיהם יהיו מאושרים, ויאהבו אותם. אין חדש בתופעה. אבל בשנים האחרונות הילדים הופכים להיות שליטים על ההורים, ששבויים כבני ערובה בפחד לאבד את האהבה והאושר של ילדיהם. התופעה יצאה משליטה והעוצמה שלה קיצונית ומזיקה. ההורים לא מודעים לתחושות אלו, ולדרך בה הן מנהלות אותם ופוגעות בחינוך. זיהוי התופעה יכול להפחית את הנזק שלה.

מספר דוגמאות להמחשה:

***האם מצאתם את עצמכם מתאמצים לשמח את ילדכם-** במתנה גדולה שרצה, בטיוול מושקע, בזמן משותף שהתאמצתם לגייס בעומס היומיום. באמת 'נתתם מעצמכם מעל ומעבר', וציפיתם שהילד יהנה ויעריך. והילד? במקום להיות מרוצה התלונן, בכה, כעס, היה עייף או האשים אתכם במשהו. ואתם? הרגשתם מרומים, מתוסכלים. חשבתם שהילד מפונק וכפוי תודה, שאולי נכשלתם בחינוך שלו. כעסתם בתגובה מה שהגביר את אי הנחת של הילדים. הכוונות הטובות שלכם התייאדו מול המציאות הכועסת.

ההסבר להסתבכות הסיטואציה היא בציפיה הלא ריאלית של הורים רבים שהילד יהיה מרוצה כי השקיעו בו. למעשה- הילד מרוצה לטווח הזמן והיכולת שלו, ואז הוא לא מרוצה, וזו זכותו. אין טעם לכעוס עליו, ואין טעם להרגיש כשלון. מה שמומלץ יותר הוא לא להגזים בפינוק, לתת כהורה מה שמתאים לך, ולא לדרוש מהילד תמורה מיידית של שביעות רצון, והקרת תודה.

*** דוגמא נוספת היא כשמנסים לעכוף משמעת.** אמרתם לילד לעשות משהו- לסדר את החדר, להכנס להתקלח. הילד התעלם, התפרץ, התנגד ולא שיתף פעולה. יתכן גם שהאשים אתכם שאתם הורים רעים, או שהוא 'שונא אתכם' כי

אתם מרגיזים כל כך. מצאתם את עצמכם מתפרצים בזעם חזרה, או משתתקים ומאבדים את הסמכות. או כי נעלבתם מהתגובה, או כי חששתם לפגוע בילד בתגובתכם ולהיות 'עוד יותר רעים'. ניסיתם להסביר ולשכנע את הילד 'שיבין את ההגיון בדרישת המשמעת, וקיוויתם שיסכים וישתף פעולה. וכשזה לא קרה, הרגשתם אולי שנכשלתם בחינוך, וחששתם שהקונפליקט יפגע במערכת היחסים ביניכם.

הסתבכות הסיטואציה נובעת מכך שההורים חוששים להפעיל סמכות כדי לא לפגוע בילד, וכדי לא 'להיות הרעים' מולו. מצפים בטעות שהילד יבין ויסכים לדרישת המשמעת. למעשה- ילדים לא אוהבים את דרישות המשמעת, הם מוחים ולא אוהבים את ההורים באותו רגע של הדרישה (לקום מהמחשב האהוב לארוחת הערב). ההורים צריכים להתמודד ולהכיל את התנהגות הילדים. לא לפחד, לא לסגת, ולא לתקוף אלא לעמוד בתקיפות על הדרישה ללא ויכוחים מיותרים, וללא סערות רגשיות מיותרות. להאמין שהילד יכעס וירגע, ושהוא תמיד אוהב אותם. (פירוט בנושא משמעת בפרק בנושא בספרי 'בגובה העיניים' ובאתר האינטרנט שלי).

* **ודוגמא אחרונה- כשמצאתם את עצמכם מתזזים לשרת את 'הנסיכים הקטנים', והם לא מרוצים 'מרמת השירות', וממשיכים לדרוש עוד.** אתם רצים להגיש לה מים כשהיא צופה בטלויזיה 'כי היא ביקשה והיא עייפה', נותנים לו לישון אצלכם במיטה כי הם מפחדים ומוותרים על נוחות השינה בלילה. שותקים כשהיא צורחת עליכם, ומתנצלים כשלא הבנתם מספיק טוב מה שהוא ביקש מכם. יתכן והתיאור נשמע מוגזם, אך נדמה שלא. הורים משתפים בתחושות בושה וחוסר אונים מול שתלטנות הילדים, וגם במקומות ציבוריים לא נדיר לראות ילדים קטנים מנהלים את הוריהם במקום להפך. ההורים מותשים, מתוסכלים, מרגישים מנוצלים, והילדים באופן לא מפתיע- לא מרוצים. לא מצליחים להיות מסופקים למרות כל הטוב שמקבלים.

ההסבר להסתבכות הסיטואציה הוא היפוך התפקידים- מרוב רצון להיטיב, ופחד לפגוע ביחסים, ההורים נותנים לילדים לנהל אותם ובכך מחלישים אותם, ובפועל- פוגעים ביחסים. ילדים צריכים שיגידו להם 'לא', שילמדו אותם להתאמץ, שילמדו אותם לדחות סיפוקים, ומי ילמד אותם אם לא ההורים? חשוב לדעת שדימוי עצמי גבוה מושג אצל ילדים דרך מאמץ והצלחה בלהתגבר על קשיים, ולא כשכל הצרכים שלך מסופקים, ואתה לא לומד להתמודד. ילדים שההורים שלהם נותנים להם 'שירותי יתר' גדלים מפונקים, לא מרוצים, כי אף פעם אף אחד לא לימד אותם להסתגל לגבולות ומגבלות. (פירוט במאמר על 'דימוי עצמי' באתר האינטרנט שלי)

לאור הנאמר לעיל, אני ממליצה בחום להורים- אהבו את הילדים, כמה שיותר. אל תחסכו ביטויי אהבה, תמיכה ועידוד מהם. בו בזמן, אל תפנקו אותם, אל תיבהלו כשהם כועסים או לא מרוצים מכם. זה בלתי נמנע בתהליך החינוך, ומתלווה לחלק מתפקידי ההורים שעוכפים משמעת, ומלמדים את הילדים להסתגל לעולם סביבם.

סימכו על האהבה שלכם לילדים, ושלהם אליכם. תנו להם את המיטב שלכם, אבל אל תתבעו תמורה של אושר. אל תכעסו ותתאכזבו מעצמכם ומהילדים כשהם לעיתים לא מרוצים, זה טבעי ובלתי נמנע. הקשר ביניכם לילדים חזק ויציב. וזה מה שחשוב.

שיהיה בהצלחה, ובהנאה...
ממני, חלי ברק- שטיין

פסיכולוגית חינוכית מומחית. יעוץ להורים, יעוץ זוגי ומשפחתי.
מחברת הספרים: 'בגובה העיניים', 'תקשיבו לי רגע', 'כשהילדים יוצאים מהבית'
ניתן לפנות אלי במייל שלי
helibarak1@gmail.com
או באתר שלי בו תמצאו מאמרים, ופרקים מספריי
www.helibarak.com